Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu „Průmyslové změny, územní rozvoj a sociální odpovědnost podniků“

(2009/C 175/11)

Dne 17. ledna 2008 se Evropský hospodářský a sociální výbor, v souladu s čl. 29 odst. 2 Jednacího řádu, rozhodl vypracovat stanovisko z vlastní iniciativy k tématu

Průmyslové změny, územní rozvoj a sociální odpovědnost podniků.

Poradní komise pro průmyslové změny, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 18. listopadu 2008. Zpravodajem byl pan PEZZINI a spoluzpravodajem pan GAY.

Na 449. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 3. a 4. prosince 2008 (jednání dne 3. prosince 2008), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 168 hlasy pro, 1 hlas byl proti a 3 členové se zdrželi hlasování.

1. **Závěry a doporučení**

1.1 Výbor považuje v rámci Lisabonské a Göteborské strategie za nezbytné obnovit místní územní systémy zamýšlené jako vyvážené celky veřejných a soukromých struktur, infrastruktur a subjektů, jež jsou zaměřeny na spojení rozvinutých úrovní blahobytu a konkurenceschopnosti do společné vize rozvoje připoutané k území a jež mají rozsáhlou odpovědnost v sociální oblasti a oblasti životního prostředí. V podstatě jde o proces, který kdekoli určuje výsledek řady kroků vzájemné součinnosti.

1.2 EHSV důrazně požaduje **iniciativu Společenství pro rozvoj „sociálně odpovědného území“**. Sociálně odpovědné území lze definovat jako spojení cílů demokracie blízké občanům s cíli zvýšení odpovědnosti správních orgánů a všech veřejných i soukromých subjektů, jež by vedly k integrovanému strategickému přístupu ke zhodnocení územních zvláštností z hlediska konkurenceschopnosti.

1.3 Výbor požaduje, aby tuto iniciativu doplnilo **zahájení evropského akčního programu** zaměřeného na:

— podporu zahrnutí územního rozměru do politiky Společenství, zejména v oblasti Lisabonské a Göteborské strategie;

— podporu začlenění priorit formulovaných v Územní agendě a Lipské chartě do celostátních, regionálních a místních politik;

— povzbuzení a spolufinancování sdíleného územního prognózování s cílem vytvořit společné vize sociálně odpovědného územního rozvoje;

— spuštění územních sítí excelence a evropských skupin spolupráce na toto téma.

1.4 EHSV si přeje, aby při provádění iniciativy Společenství pro rozvoj „sociálně odpovědného území“ [1] a souvisejícího akčního programu:

— Evropské společenství podstatně snížilo administrativní a byrokratické zatížení regionálních a místních hospodářských a sociálních subjektů a zjednodušilo obsah a postupy Unie a používalo „otevřenou metodu koordinace“;

— členské státy uplatňovaly předpisy Společenství stejným způsobem, aby byla zachována jedinečnost evropského vnitřního trhu;

— místní a regionální orgány dokázaly plně zapojit hospodářské a sociální subjekty a vyvinuly strategie vedoucí ke slučitelnosti spolupráce, inovací a hospodářské soutěže;

— soukromý sektor rozvinul konstruktivní sociální dialog zahrnující občanskou společnost a zabývající se společnými vizemi, které by předvídaly průmyslové změny.

1.5 Výbor důrazně podporuje rozvoj demokracie blízké občanům, která by dokázala zapojit osoby z daného území odpovídající za politiku, ekonomiku a sociální oblast do činností, které mají zlepšit kvalitu života a stimulovat **konkurenceschopný a udržitelný hospodářský a sociální rozvoj území v Evropské unii**.

1.6 Výbor má za to, že je třeba výrazně investovat do **rozvoje sdílené inovační a participativní kultury**, protože poptávka po demokratických hodnotách musí přicházet z celé zainteresované územní společnosti a od mnoha subjektů a institucí zastupujících zájmy různých odvětví činnosti. V tomto rámci podnik dostává význam komunity, jež na daném území vytváří bohatství pro rozvoj lepší společnosti.

1.7 V této souvislosti Výbor doufá, že se rychle uskuteční prohlášení Evropské rady ze zasedání ve dnech 13. a 14. března 2008 jednak o důležitosti úlohy místní a regionální úrovně při zajišťování růstu a zaměstnanosti a jednak o důležitosti rozvoje kapacity územních samospráv všemi místními a regionálními politickými, ekonomickými a sociálními složkami.

[1] Viz odstavec 1.2.

1.8 Výbor je rovněž přesvědčen, že z Evropy je třeba vytvořit **centrum excelence v oblasti rozvoje sociálně odpovědného území** ([2]) a přitom využít i pozitivní zkušenosti systému EMAS a sociální odpovědnosti podniků a rozšířit referenční rámec na územní rozměr, aby se zajistilo, že společný odkaz odpovědnosti bude pro **podnikatele** trvalým prvkem. Podnikatelé pak musí využít systémy sítí a odvětvových sdružení a aktivně se účastnit makroekonomického procesu strategického rozvoje území.

1.9 Výbor se zejména domnívá, že mikropodniky a malé **podniky** a rozsáhlá a významná zkušenost sociálního hospodářství by měly mít prospěch z pomoci a expertizy a lepšího přístupu k úvěru a mikroúvěru s cílem podpořit řízení podniku šetrné k životnímu prostředí, území a jeho obyvatelům.

1.10 EHSV se domnívá, že iniciativa Společenství v oblasti sociálně odpovědného území a související akční plán by měly zároveň podporovat strukturovaný územní sociální dialog a rovněž povzbuzovat partnerství a spolupráci mezi místními institucemi, zejména na přeshraniční úrovni. Účelem je dosáhnout, díky silnějším partnerstvím, celkového posílení budování kapacit, znalostí a výsledků územních celků s různou úrovní schopností, které si často navzájem konkurují.

1.11 Výbor na závěr zdůrazňuje, že je důležité, aby systémy víceúrovňové správy zajistily rozvinutou úroveň koordinace, aby na místní úrovni nedocházelo k rozdělování toho, co jednotný trh spojil, a předešlo se územní roztříštěnosti a diskriminaci, jež by dále oslabila evropské hospodářství na globálních trzích.

2. **Úvod**

2.1 U příležitosti konference o územním dialogu, kterou dne 4. března 2008 uspořádalo předsednictví Rady EU, byla za prioritu v rámci politiky soudržnosti označena úloha místních a regionálních komunit při dosahování cílů revidované Lisabonské strategie.

2.2 Výbor chce v tomto stanovisku určit vzájemné vztahy mezi územím a politickými, hospodářskými a sociálními subjekty na vnitřním a celosvětovém trhu, a to z hlediska provádění Lisabonské strategie a rozvoje konkurenceschopné znalostní ekonomiky.

2.3 Úvod se zaměří na zlepšení anticipační vize hospodářských, sociálních a environmentálních změn a uspořádání subjektů účastnících se realizace „**sociálně odpovědného území**“ ([3]) a na stanovení odpovědnosti podniků, státní správy, sociálních partnerů a všech subjektů, které se účastní zhodnocování konkurenceschopnosti územního celku zaměřeného na dynamický, solidární a soudržný evropský sociální model ([4]).

2.4 Místní nebo regionální ekonomika může být v závislosti na svém složení více či méně vystavena mezinárodní konkurenci. Ostatně ukazatel HDP (nebo přidané hodnoty) už neodráží úroveň bohatství území, a to ze dvou důvodů. Výbor v této souvislosti vítá, že Komise nedávno zveřejnila *Zelenou knihu o územní soudržnosti – Učinit z územní rozmanitosti přednost* ([5]), jež bude předmětem jiného stanoviska.

2.4.1 Za prvé, rozdělený příjem z práce a kapitálu a daně zaplacené tržními výrobními silami nezůstávají v celém rozsahu na území, kde byly vytvořeny, ale některé zdroje jsou „vyváženy“.

2.4.2 Za druhé, což je důležitější, území jsou závislá i na dalších zdrojích než jen na výrobních silách (mzdy státních zaměstnanců, důchody, renty, výdaje turistů, příjmy osob pracujících jinde, dávky sociálního zabezpečení jiné než důchody atd.).

2.5 Škála nástrojů řízení, podpory politik a programů udržitelného rozvoje ze strany vládních orgánů a podniků je stále širší a podrobnější a je založena na:

2.5.1 normách

— směrnicích a nařízeních v oblasti životního prostředí;

— systémech environmentálního managementu;

— certifikace ISO 14000 a hlavní směry ISO 26000;

— BS OHSAS 18001/2007, tedy normách týkajících se bezpečnosti na pracovišti;

— nařízení EMAS;

— sociálním auditu (SA8000);

— zeleném nakupování a zelených veřejných zakázkách;

— analýzách životního cyklu výrobku;

— integrovaných výrobkových politikách;

([2]) Tamtéž.

([3]) Viz odstavec 1.2.

([4]) „Evropský sociální model by měl prezentovat myšlenku demokratické, ekologické, konkurenceschopné a solidární oblasti blahobytu a zdroje sociálního začlenění pro všechny občany Evropy.“ (stanovisko EHSV k tématu Sociální soudržnost – naplnit evropský sociální model, Úř. věst. C 309, 16.12.2006, s. 119).

([5]) KOM(2008) 616 v konečném znění.

2.5.2 strukturách

— odvětvových sdruženích (klastrech), průmyslových zónách, centrech konkurence nebo excelence a technologických parcích;

— akčních plánech místní Agendy 21;

— regionálních/místních pozorovatelích územního dopadu rozvoje;

— místních klubech podnikatelů;

— podpoře územního řízení Evropského sociálního fondu;

— evropských seskupeních pro územní spolupráci (ESÚS), nových nástrojích stanovených nařízením (ES) č. 1082/2006 ze dne 5. července 2006 ([6]);

— platformách pro analýzu a výhled;

— partnerství veřejného a soukromého sektoru;

2.5.3 dohodách

— iniciativách „flexikurity“ ([7]);

— sociální odpovědnosti podniků (CSR);

— strukturovaném územním sociálním dialogu;

— environmentální bilanci/environmentálním účetnictví;

— podávání zpráv o udržitelnosti;

— nástrojích územního plánování;

— územních environmentálních bilancích;

— sociálně-hospodářských územních dohodách (územní úmluvy, programové dohody …);

— zvláštních hospodářských zónách v mezích umožněných politikou hospodářské soutěže ([8]).

2.6 Výbor se domnívá, že je nezbytné posílit upevnění, sjednocení a koordinaci použití těchto normativních, regulativních a dobrovolných nástrojů za účelem koordinace rozmanitých cílů a různých úrovní účasti, aby se dosáhlo účinných a použitelných výsledků za účasti všech.

2.7 Územní soudržnost vzhledem k Lipské chartě ([9]) a Územní agendě Evropské unie z roku 2007, k níž se Výbor vyjádřil ([10]), získala dále na významu, s cílem:

— více zapojit místní subjekty;

— prostřednictvím investic do oblastí s vyšším potenciálem růstu spojit vyvážený a udržitelný rozvoj s potřebou zvýšit úroveň konkurenceschopnosti Evropy;

— dosáhnout součinnosti a komplementarity mezi politikami Společenství;

— vypracovat lepší mechanismy řízení ([11]).

2.8 Územní agenda představuje strategický rámec pro zaměření politik územního rozvoje prováděním Lisabonské a Göteborské strategie.

2.9 Výbor ve svém stanovisku k územnímu řízení průmyslových změn ([12]) poukázal na to, že „zhodnocení územní identity se zakládá na spojení sounáležitosti, akceptování a empatie k soustavě společných hodnot v rámci sdílené vize budoucnosti“. Požadoval rovněž integrovaný územní přístup (ITA) a strategii řízení ve prospěch rozvoje „sociálně odpovědného území“. Výbor má za to, že tato strategie musí fungovat především prostřednictvím:

— stálého zvyšování kvality a kapacity znalostí, schopností a inovací v rámci územního výrobního systému;

— rozvoje místních a regionálních sítí pro veřejný a soukromý sektor;

— vysoké úrovně ekologické a sociální udržitelnosti rozvoje;

— účinných a konsolidovaných řetězců vytváření, šíření a oběhu znalostí, informací a stálého odborného vzdělávání;

— vypracování „územních sociálních bilancí“;

— srovnávacích analýz udržitelných územních systémů ze strany sociálních subjektů.

([6]) Seznam členských států, jež upravily své právní předpisy, aby umožnily realizovat ESÚS, je k dispozici na internetových stránkách Výboru regionů (v části „Činnost/Události“).

([7]) Za účelem určení a uskutečnění nového potenciálu zaměstnanosti za podpory sociálních partnerů.

([8]) Viz Úřední věstník EU L 145 ze dne 4. června 2008, nařízení (ES) č. 450/2008 ze dne 23. dubna 2008.

([9]) Viz Lipská charta o udržitelných evropských městech ze dne 25. května 2007.

([10]) Stanovisko EHSV k tématu Územní agenda, Úř. věst. C 168, 20.7.2007, s. 16–21.

([11]) Stanovisko EHSV k tématu Územní řízení průmyslových změn – úloha sociálních partnerů a příspěvek rámcového programu pro konkurenceschopnost a inovaci, Úř. věst. C 318, 23.12.2006, s. 12–19.

([12]) Viz předchozí poznámka pod čarou.

2.10 Kromě **vysoké úrovně koordinace** nutné k zajištění součinnosti a zamezení duplicity a rozporů tyto iniciativy od místních, regionálních, celostátních a evropských orgánů vyžadují především následující:

— **rozvinuté systémy vzdělávání a odborné přípravy**, zaměřené na funkční plnění požadavků hospodářského rozvoje založeného na znalostech a hospodářské soutěži;

— **iniciativy budování kapacit** v oblasti institucí, společností a sociálního dialogu;

— **integrovanou politiku územního rozvoje**, která by dokázala zhodnotit potenciál pro místní rozvoj, posilovala přizpůsobivost inovacím a předvídavost;

— konsolidovaný **sociální dialog** na regionální a místní úrovni ([13]) jako klíčový nástroj **maximalizace přínosů anticipačních vizí průmyslových změn** trhu a proudů vzdělávání a odborné přípravy v oblasti lidských zdrojů;

— **podporu sociálního úsilí podniků** dobrovolným přijetím CSR jako příspěvku podniků k udržitelnému rozvoji;

— **zlepšení systému** víceúrovňového **integrovaného řízení** „sociálně odpovědného území" ([14]), které je definováno jako území, jež dokáže sloučit dostatečnou míru blahobytu s povinnostmi v oblasti sociální odpovědnosti.

2.10.1 Při takovém postupu jsou také posilovány kompetence a schopnosti osob, které přijímají politická a administrativní rozhodnutí, aby se zajistila celková jistota nezbytná k přilákání udržitelných investic na jejich území a k zakládání mikropodniků a malých podniků v rámci trvalého rozvoje.

2.11 Výbor přisoudil značnou důležitost procesu, který může dovést území k tomu, aby se označilo za „**sociálně odpovědné území**" ([15]).

2.11.1 K tomu dojde, pokud území dokáže v souladu s participativní demokracií včlenit sociální úvahy a úvahy v oblasti životního prostředí do ekonomických rozhodnutí, modelů a hodnot pro obnovení konkurenceschopnosti, osvědčených postupů a stálé výměny názorů mezi zainteresovanými stranami s cílem zvýšit objem inovací a konkurenceschopnost.

([13]) Viz stanovisko EHSV ke sdělení Komise Restrukturalizace a zaměstnanost – Předvídání restrukturalizací a doprovodná opatření pro rozvoj zaměstnanosti: úloha Evropské unie, KOM(2005) 120 v konečném znění, Úř. věst. C 65, 17.3.2006, s. 58–62.

([14]) Viz stanovisko EHSV ke sdělení Komise Radě a Evropskému parlamentu o Tematické strategii pro městské životní prostředí, KOM(2005) 718 v konečném znění – SEK(2006) 16, Úř. věst. C 318, 23.12.2006, s. 86–92.

([15]) Viz obnovená strategie Rady (dokument 10117/06 ze dne 9. června 2006, body 29 a 30). Viz také odstavec 1.2 tohoto stanoviska.

3. Demokracie blízká občanům jako základ konkurenceschopného a udržitelného rozvoje

3.1 EHSV se domnívá, že pro zlepšení kvality života a **konkurenceschopného a udržitelného hospodářského a sociálního rozvoje území v Evropské unii** je třeba rozvinout demokracii blízkou občanům, která by dokázala zapojit osoby z daného území odpovídající za politiku, ekonomiku a sociální oblast. Tuto demokracii je třeba budovat harmonickým způsobem se zapojením různých veřejných a soukromých subjektů na základě silných a slabých stránek území EU a výhledů růstu podniků a zaměstnanosti.

3.2 **Demokracie blízká občanům** jako základní pilíř evropské správy má formy a postupy, které se v různých státech velmi liší. Její základní prvky by však měly být tyto:

— **proces koordinace účastníků, sociálních skupin a institucí** s cílem dosáhnout cílů, o kterých se diskutovalo a které se koordinovaly v rámci strukturovaného dialogu a individuální a společné odpovědnosti mezi sociálními partnery a především se zástupci pracovníků a kluby podniků;

— **uplatnění zásad** subsidiarity, územní soudržnosti a participativní demokracie, jak je stanoveno v Lisabonské smlouvě;

— **harmonické rozčlenění struktury víceúrovňové správy** tak, aby se zajistil soulad jednak mezi rozhodovacími úrovněmi nejbližšími občanům a jednak politickou, ekonomickou, sociální a environmentální odpovědností, která co nejlépe vystihuje pravomoci a územní identitu s ohledem na rámec vnitrostátní a evropské soudržnosti na základě otevřeného, kooperativního a koordinovaného přístupu s cílem dosáhnout vzájemné součinnosti mezi různými úrovněmi;

— **rozvoj územní „učící se komunity"** založené na schopnosti sebehodnocení a neustálého přizpůsobování cílů a strategií místního rozvoje a na posílení obecné a všudypřítomné inovační kultury;

— **rozvoj anticipační, společné a sdílené vize** příslušného vzájemného postavení ekonomiky a místní společnosti za účelem:

  — určení „zvláštních zdrojů" každého území;

  — zhodnocení výzev a hrozeb konkurence jiných území;

  — prozkoumání příležitostí k začlenění na vnitrostátní a mezinárodní trhy;

  — hledání metod a prostředků pro řešení specifických problémů daného území využíváním místních odborných zdrojů;

— navrhování možností, jak zhodnotit působení konkurenceschopného hospodářství;

— **podpora vytváření a posilování územních hospodářských a sociálních rad** nebo obdobných nástrojů ([16]) (které již v některých členských státech působí) jako institucionálních partnerů v rozhodovacím procesu a procesu intervence na úrovni území, kteří by měli právo podávat návrhy a ověřovat uskutečněné akce;

— **přijetí pokročilých nástrojů sdíleného územního řízení**, jako jsou elektronická správa, sdílené SWOT analýzy ([17]), použití participativního prognózování ([18]), obecné aplikování mechanismů EMAS ([19]) ve veřejném i soukromém sektoru, přijetí norem sociální odpovědnosti podniků, postupy benchmarkingu, tabulka výsledků otevřené koordinace, systémy oblastních a mezioblastních sítí ([20]), rozšířené systémy učení na internetu;

— **aktivní role obchodních**, průmyslových, řemeslných a zemědělských **komor**, odborných svazů a organizací spotřebitelů;

— **kulturní pobídky špičkového vysokoškolského vzdělávání a optimalizace vztahu mezi průmyslem a akademickou obcí.**

3.3 Územní rozvoj předpokládá plné uplatnění demokracie blízké občanům, ale také místní správu uspořádanou pro řízení rozvoje ([21]).

3.4 Řádná správa území se musí především věnovat podpoře a rozvoji všech forem spolupráce a všech procesů partnerství, které budou všeobecně prospěšné pro vztahy mezi podniky a pro vztahy mezi podniky a kolektivními subjekty.

3.5 **Demokratické územní řízení** je decentralizovaný rozhodovací proces za účasti všech, který musí být podle názoru EHSV založen na zásadách transparentnosti a odpovědnosti a na participativním přístupu zaměřeném na analýzu, vypracování, uplatnění a řízení společné strategické vize střednědobého a dlouhodobého rozvoje.

3.6 V systému víceúrovňového partnerství je podle Výboru nezbytné co nejlépe spojit provádění postupů zdola nahoru a shora dolů. Sladění těchto dvou postupů je totiž podmínkou nezbytnou pro úspěch.

3.7 Výbor má za to, že je třeba výrazně investovat do **rozvoje inovační a participativní kultury**, protože poptávka po demokratických hodnotách musí přicházet z celé zainteresované územní společnosti a od mnoha subjektů a institucí zastupujících zájmy různých odvětví.

3.8 Výbor je přesvědčen, že zhodnocování území Unie musí probíhat za pomoci co nejlepšího využití jejich zvláštních schopností, díky účinným a udržitelným strategiím pro rozvoj, které jsou založeny na pojetí „sociálně odpovědného území".

3.8.1 Výbor znovu potvrzuje to, co již vyjádřil ve svém nedávném stanovisku k tomuto tématu ([22]).

4. Úsilí na úrovni Společenství při uskutečnění „sociálně odpovědného území"

4.1 EHSV důrazně požaduje **iniciativu Společenství pro rozvoj „sociálně odpovědného území"**, která by sjednotila cíle demokracie blízké občanům, posílení rozšířené participativní a inovační kultury, účinného územního řízení, které je v souladu s vnitrostátním rámcem a rámcem Společenství lisabonské agendy, partnerství více subjektů a více odvětví schopných posílit atraktivnost a konkurenceschopnost vlastního území na celosvětovém trhu a která by zároveň předvídala průmyslové změny a zhodnocovala místní sociální kapitál.

4.1.1 Hlavním úkolem iniciativy pro sociálně odpovědné území je zajistit koordinaci a soudržnost mezi činnostmi na jednotlivých úrovních: evropské, celostátní, regionální a místní.

4.2 Výbor se domnívá, že tuto iniciativu by mělo doplnit zahájení skutečného evropského akčního programu zaměřeného na:

— podporu zahrnutí územního rozměru politiky Společenství;

— podporu začlenění priorit formulovaných v Územní agendě a Lipské chartě;

([16]) Viz například regionální komise pro sociální dialog v Polsku.

([17]) SWOT = Strengths, Weaknesses, Opportunities and Threats Analysis (analýza silných a slabých stránek, příležitostí a hrozeb).

([18]) „Foresight is a systematic, participatory, future-intelligence-gathering and medium-to-long-term vision-building process." (Prognózování je systematický a participativní proces, který zahrnuje shromažďování budoucích informací a vytváření střednědobých a dlouhodobých vizí.) (Viz Foren: Foresight for regional development).

([19]) EMAS = Eco-Management and Audit Scheme (systém řízení podniků a auditu z hlediska ochrany životního prostředí).

([20]) Viz stanovisko EHSV k tématu Evropské průmyslové distrikty a nové znalostní sítě, Úř. věst. C 255, 14.10.2005, s. 1–13.

([21]) Viz OECD Territorial Outlook – vydání z roku 2001.

([22]) Viz stanovisko EHSV k tématu Územní řízení průmyslových změn (…) (viz poznámka pod čarou č. 11).

— povzbuzení a spolufinancování sdíleného územního prognózování;

— postupné zavádění otevřené metody koordinace a podporu provádění nástrojů demokracie blízké občanům;

— společné monitorování a koordinaci shodného provádění rozmanitých nástrojů Společenství v oblasti územní spolupráce, zejména ESÚS ([23]);

— vytvoření oddělení v rámci Komise pro koordinaci územního rozvoje mezi jednotlivými útvary, jehož úkolem bude definovat a provádět informační a komunikační strategii týkající se sociálně odpovědného území;

— rozvoj využití nástrojů posouzení územního dopadu před přijetím a po přijetí opatření na určitém území, zejména pro malé a střední podniky;

— spolufinancování iniciativ odborné přípravy a budování kapacit veřejných i soukromých subjektů na daném území za účelem rozvoje činností sociálně odpovědného území;

— podporu strukturovaného územního sociálního dialogu na daném území, „značky kvality sociálně odpovědného území 21“;

— prosazování a podporu vytváření a rozvoje euroregionů ([24]);

— podporu rozvoje zón (a „metazón“ ([25])) a jejich sítí za účelem zhodnocení malých a středních podniků na evropském i celosvětovém trhu.

4.3 **V souvislosti s evropským úsilím v iniciativě sociálně odpovědného území, doplněné o akční program**, se musí podle názoru EHSV sjednotit a koordinovat dobrovolné a regulativní nástroje zmíněné v odstavci 2.7 do souvislého systému, v němž je odpovědnost podniků ze všech odvětví, včetně finančního a místní veřejné složky, velmi důležitá k dosažení cílů místní strategie růstu a zaměstnanosti v rámci celostátních a evropských strategií.

4.4 Výbor se domnívá, že **sociální odpovědnost podniků** ([26]) musí být do tohoto rámce zařazena jako dobrovolný prvek otevřené koordinace, který je umožněn a povzbuzován za účasti všech a se společnou a sdílenou vizí, zejména v mikropodnicích a malých podnicích, jež jsou oporou místního rozvoje.

4.4.1 Iniciativa sociálně odpovědného území musí rozvinout rozšířené etické a osobní hodnoty **participativní kultury podporující inovaci** okolo společné identity, jež nesmí být výlučným vlastnictvím podnikatelů, ale musí být přítomná a aktivní ve všech veřejných a soukromých složkách územního systému a regionálních a meziregionálních referenčních sítí a odvětvových sdružení/zón.

4.5 **Územní „učící se komunita“** musí být schopná využít interaktivní a vzájemně proveditelnou telematickou strukturu a infrastrukturu, počínaje elektronickou správou a platformou IDABC ([27]), jejímž cílem je poskytovat orgánům veřejné správy, podnikům a občanům celoevropské správní služby přes internet za účelem zlepšení výkonnosti evropských orgánů veřejné správy a spolupráce mezi nimi navzájem a s organizovanou občanskou společností.

4.6 Výbor je přesvědčen, že z Evropy je třeba vytvořit **centrum excelence v oblasti rozvoje sociálně odpovědného území** a přitom využít i pozitivní zkušenosti systému EMAS a sociální odpovědnosti podniků, avšak rozšířit referenční rámec na územní rozměr.

4.6.1 Aby byl strategický rozvoj území účinný, mělo by se odhlédnout od politických faktorů znovuzvolení územních celků, ale spolupůsobit se všemi politickými složkami vlády a opozice na daném území a vytvořit odkaz **kontinuity společné odpovědnosti** občana, který volí, nebo občana, který byl zvolen.

4.7 Mikropodniky a malé **podniky** by měly mít prospěch z pomoci v podobě expertizy, aby se díky jednoduchému jazyku a jednoduchým postupům, ale také díky lepšímu přístupu k úvěru a mikroúvěru, podpořilo řízení podniku šetrné k životnímu prostředí, území a jeho sociálnímu kapitálu.

4.7.1 Od podniků sociálního hospodářství se požaduje, aby rovněž přispěly k rozvoji sociálně odpovědného území, neboť podporují sociální soudržnost a udržitelnost, rozdělují výhody mezi své členy a inspirují se demokratickým řízením za účasti všech.

([23]) ESÚS: nástroj pro spolupráci na úrovni Společenství, který umožní spolupracujícím seskupením provádět projekty územní spolupráce spolufinancované Společenstvím nebo provádět opatření územní spolupráce vycházející z podnětu členských států – nařízení (ES) č. 1082/2006. (Úř. věst. L 210, 31.7.2006).

([24]) Euroregiony: struktury nadnárodní spolupráce mezi dvěma nebo více územními celky z různých zemích Evropské unie nebo sousedícími územními celky za účelem prosazování společných zájmů, jež překračují hranice, a za účelem spolupráce v zájmu společného blaha obyvatel této oblasti.

([25]) Viz stanovisko CESE ze k tématu Evropské průmyslové distrikty a nové znalostní sítě, Úř. věst. C 255, 14.10.2005.

([26]) Viz stanovisko EHSV ke sdělení Komise Provádění partnerství pro růst a zaměstnanost: učinit z Evropy centrum excelence v oblasti sociální odpovědnosti podniků, KOM(2006) 136 v konečném znění, Úř. věst. C 325, 30.12.2006, s. 53–60, a stanovisko EHSV k zelené knize o podpoře evropského rámce pro sociální odpovědnost podniků, KOM(2001) 366 v konečném znění, Úř. věst. C 125, 27.5.2002, s. 44–55 [není k dispozici v češtině].

([27]) IDABC – Interoperable Delivery of Pan-European e-Government Services to Public Administrations, Business and Citizens (interoperabilní poskytování celoevropských služeb elektronické správy (eGovernment) orgánům veřejné správy, podnikům a občanům); viz stanovisko EHSV v Úř. věst. C 80, 30.3.2004, s. 83.

4.8 **Místní systém vzdělávání, vysokých škol a výzkumu** by měl být zahrnut do evropských regionálních a meziregionálních sítí excelence a dovedností, jak je stanoveno i v programu „Kapacity“ sedmého rámcového programu pro výzkum, technologický rozvoj a demonstrace a programu „Vzdělávání a odborná příprava 2010“, aby bylo možné pro místní systémy zajistit vhodné talenty a kvalifikace nezbytné pro úspěch strategie územního rozvoje, což jsou součásti těžko dosažitelné pro malé podniky.

4.9 EHSV se domnívá, že iniciativa Společenství v oblasti sociálně odpovědného území by měla rovněž podporovat **strukturovaný územní sociální dialog** a také partnerství a spolupráci mezi místními institucemi za účelem podpory silnějších partnerství pro budování kapacit mezi územními celky s různou úrovní výkonnosti. Dále by měla podporovat i realizaci nové charty sociálně odpovědného území 21 jako nástroje posílení harmonizace a efektivity sociálně odpovědného území.

4.10 Závěrem EHSV žádá, aby do iniciativy Společenství v oblasti sociálně odpovědného území bylo kromě vytvoření databáze příjmů na osobu na územní úrovni zahrnuto i hodnocení, benchmarking a monitorování a dále vypracování dvouleté zprávy, která by měla být předkládána Evropskému parlamentu, Radě a Výboru.

5. Úsilí celostátních veřejných orgánů

5.1 Členské státy by měly s pomocí podpůrných a odrazujících mechanismů uplatňovat předpisy stejným způsobem, aby byla zachována jedinečnost evropského vnitřního trhu. Celostátní veřejné orgány by mimo jiné měly:

— konat tak, aby odstranily zbytečné byrokratické zatížení a zjednodušily procedurální struktury a mechanismy za účelem uvolnění zdrojů pro zaměstnanost a udržitelný a konkurenceschopný rozvoj;

— za účasti a se souhlasem všech a za přímého přispění sociálních partnerů a zástupců organizované občanské společnosti sjednat všeobecný strategický referenční rámec pro rozvoj politiky sociálně odpovědného území na úrovni jednotlivých států;

— posílit rámec pro koordinaci a decentralizaci veřejného sektoru, který by určil úlohy a odpovědnost správy na celostátní, regionální a místní úrovni;

— definovat hlavní směry politiky daňové decentralizace, jež by obsahovaly způsoby převodů mezi různými úrovněmi správy, jak Výbor naznačil již dříve ([28]);

— zlepšit a posílit činnosti orgánů, které by řídily a koordinovaly proces decentralizace a správy na místní úrovni;

— stanovit rozpočtové linie pro rozvoj kvalifikovaných lidských zdrojů a spolufinancování programů odborné přípravy, vytváření sítí, telematickou podporu, která je vzájemně kompatibilní na celostátní i evropské úrovni;

— zajistit, aby nástroje Interreg IV a nařízení o ESÚS, jakožto orgánu s přeshraničním charakterem, byly uplatňovány stejně ve všech členských státech, a umožnit tak, aby se členské státy spolu s místními a regionálními orgány účastnily na těchto subjektech územní spolupráce s právní subjektivitou podle práva Společenství;

— rozvíjet nové partnerství měst a venkova prostřednictvím podpory integrovaného přístupu v regionálním měřítku a rovného přístupu k infrastrukturám a znalostem;

— podporovat přeshraniční regionální odvětvová sdružení, která jsou konkurenceschopná a inovační, posilování transevropských technologických sítí, celoevropské řízení rizik, posílení polycentrického rozvoje měst, rozvoj ekologických struktur a kulturních zdrojů;

— zajistit soudržnost a koordinaci odvětvových politik v územním rozměru a vyvarovat se konfliktních odvětvových opatření, jež mohou na daném území přivodit malou efektivnost a ukázat se jako zcela neúčinné a omezující; rozvinout nástroje posouzení dopadu na dané území a vhodně použít posuzování vlivů na životní prostředí ([29]) a strategické posuzování vlivů na životní prostředí ([30]).

5.2 Regionální veřejné orgány by měly:

— spojit ekonomické a sociální síly před vypracováním strategických projektů územního rozvoje;

— rozvíjet vzdělávací systémy, vysoké školy a špičkové školy, jež jsou nezbytné pro hospodářský a sociální rozvoj sociálně odpovědného území;

— do výběru veřejných investic i do řízení služeb obecného zájmu zavádět stále více kritérií nákladové efektivity, kvality a udržitelného rozvoje;

— přistoupit k pravidelným hodnocením plánů veřejných investic;

— ujistit se před zahájením projektu v oblasti veřejných investic, že jak částky, tak platební lhůty finančního plánu jsou zaručené v celém rozsahu;

([28]) Stanovisko EHSV k tématu Dopad teritoriality daňových právních předpisů na průmyslové změny, Úř. věst. C 120, 16.5.2008, s. 51–57.

([29]) Směrnice 85/337/ES pozměněná směrnicí Rady 97/11/ES ze dne 3. března 1997 a směrnicí 2003/35/ES ze dne 26. května 2003.

([30]) Směrnice o strategickém posuzování vlivů na životní prostředí 2001/42/ES. Účelem směrnice o strategickém posuzování vlivů na životní prostředí je zajistit, aby byly určeny a posouzeny důsledky jistých plánů a programů pro životní prostředí, zejména pokud jde o jejich územní rozměr, a to již při jejich přípravě a dříve, než budou přijaty.

— dbát o to, aby externí finanční pomoc projektů v oblasti veřejných investic byla skutečně využita v plánovaných termínech;

— dbát také o životaschopnost sítě malých a středních podniků na jednotlivých územích, jelikož tyto podniky mohou zaručit propojení mezi městskými, předměstskými a venkovskými oblastmi a udržovat ve venkovských oblastech pracovní místa, příjmy, obyvatelstvo a daňové zdroje;

— podporovat opětovné investování kapitálu a zisku na místní úrovni za účelem vytvoření burzy projektů, odkoupení místních podniků a regionálních finančních nástrojů rozvojového a rizikového kapitálu, aniž by byl ohrožen jednotný trh;

— příliš neoddělovat daně podniků od jejich geografického základu tím, že by je převáděly na vyšší než oblastní úroveň, aby nebyly narušeny přerozdělovací potřeby solidárního systému zdanění;

— vzdělávat místní zvolené politiky v současných mechanismech územního plánování zaměřených na služby obecného zájmu a infrastruktury na podporu ekonomiky, aby moderně řídili udržitelný rozvoj podniků.

5.3 Místní a regionální orgány by se měly prioritně zaměřit na výměnu osvědčených postupů a meziregionální sítě a také na provádění mechanismů předvídání vhodných k vymezení společné a sdílené vize.

6. **Úsilí podniků: za podniky odpovědné ke svému území**

6.1 EHSV se domnívá, že podniky by měly tím, že se vyhnou dalšímu byrokratickému a procedurálnímu zatížení, přispět k obnovení územního systému, jehož jsou hnací silou a nedílnou součástí:

— informovat o osvědčených postupech podniků v sociální oblasti, oblasti životního prostředí, územní oblasti (případně ve společenské oblasti) a přijmout nástroje schopné určit úroveň sociální odpovědnosti podniků;

— podporovat v podnicích i mimo ně schopnosti lidí vytvářením pracovních míst a odbornou přípravou personálu nebo budoucích zaměstnanců;

— komunikovat se svými zaměstnanci, aby byli dobře informováni o strategii podniku a jeho projektech, zvlášť pokud jde o pracovní místa a odbornou přípravu;

— spolupracovat s místními hospodářskými subjekty na vytváření potenciálu udržitelného růstu na daném území založeného na důvěryhodných a zdravých obchodních vztazích mezi podniky;

— pokud možno zajistit přenos technologií místním podnikům, zejména malým a středním podnikům, s cílem zabezpečit oživení území ve smyslu technologického pokroku a vysoké kvalifikace jejich pracovníků;

— spolu s výzkumnými ústavy a univerzitami, ostatními podniky a místními odbornými organizacemi se aktivně angažovat v činnostech vědeckého a technologického rozvoje území, aby upevnily znalosti a know-how;

— podporovat své dodavatele a subdodavatele, aby přijali stejné zásady spolupráce s místními orgány a ve svých podnicích dodržovali stejná pravidla sociálního řízení, řízení z hlediska ochrany životního prostředí a spravování území;

— vytvořit vztahy mezi podniky, zejména těmi největšími, a zainteresovanými stranami (místními a veřejnými orgány), aby mohly diskutovat jak o technologických, tak obchodních a sociálních problémech a otázkách v jejich oblasti a pokročit při řešení těchto problémů a otázek.

7. **Praktická realizace: nejlepší příklady**

7.1 Byly zavedeny různé evropské iniciativy a politiky s cílem čelit výzvě rozvoje sociálně odpovědného území v Evropské unii a zvýšit viditelnost územního rozměru v politice Společenství. Několik příkladů těchto iniciativ lze nalézt na internetové stránce CCMI (http://www.eesc.europa.eu/sections/ccmi/index_en.asp), jež obsahuje i informace týkající se slyšení konaného 25. září 2008 v Lille v rámci přípravy tohoto stanoviska (viz odpovídající část v tomto stanovisku).

V Bruselu dne 3. prosince 2008

Předseda Evropského hospodářského a sociálního výboru
Mario SEPI

Generální tajemník Evropského hospodářského a sociálního výboru
Martin WESTLAKE

APPENDIX I

to the opinion on „Industrial change, territorial development and responsibility of companies“

(CCMI/055)

Report on the hearing held in Lille on 25 September 2008, at the headquarters of the Nord-Pas de Calais Regional Council

Under the French presidency of the European Union, the European Economic and Social Committee's Consultative Commission on Industrial Change (CCMI) and the Nord-Pas de Calais (NPdC) Regional Council organised a hearing on Industrial change, territorial development and responsibility of companies (subject of the opinion for which this is the appendix), which took place in the regional council's hemicycle. The hearing was attended by over 90 key guests from 12 European countries and high-level local and regional bodies, both public and private, together with representatives from three of the European Commission's directorates-general.

With the participation of the regional council president, Daniel Percheron, the CCMI president, Joost van Iersel, the study group president, Martin Siecker, the rapporteur, Antonello Pezzini, and the co-rapporteur, Bernard Gay, promoter of this important initiative, a wide-ranging and animated debate was held on regional and local development, governance, the revitalisation of production, the need for shared views of future trends, sectoral and inter-sectoral prospects for the growth of competitive employment, and mechanisms for active democracy through the development of a participatory culture in an area successfully combining an adequate level of wellbeing with the duties which are an integral part of social responsibility.

In our globalised economy, territorial development and industrial change are closely connected and interdependent. The opinion aims to take a territorial approach to assessing the prospects for socio-economic change, focusing primarily on the development strategies designed by local and regional bodies and on the centres of competence set up by private and public stakeholders. The analysis thus focuses on the regions' capacity to cope with and adapt to irreversible changes through collective responsibility-sharing systems, taking into account the concept of corporate societal responsibility.

NPdC is considered a region with a rich fund of experience in these fields and the CCMI therefore asked it to cooperate in organising a hearing in Lille. The two organisations pooled their resources with a view to taking stock of the experiences of regional development stakeholders and noting their proposals for harmonious regional development.

Listening to the problems, solutions and experiences outlined by the most qualified representatives of the „real world“ in the NPdC region (businessmen, presidents of business clubs and hubs of competitiveness, trade unions and representatives of the social economy, universities, the professions and public administration at various levels) and the wide-ranging exchange of ideas which ensued led to the identification of innovative strategies and key priorities which, alongside the generous hospitality of the NPdC regional council and the friendly relations established during the hearing, forged strong contacts with a profound impact on the CCMI's work.

APPENDIX II

to the opinion on „Industrial change, territorial development and responsibility of companies“

(CCMI/055)

Various European initiatives and policies have been launched to address the challenge of socially responsible regional development in the EU and to give increased, positive visibility to the territorial dimension of EU policies:

— **Lille-Kortrijk-Tournai – Eurometropolis (France-Belgium)**: Eurometropolis is the first significant example of a European Grouping of Territorial Cooperation (EGTC). It was launched on 28 January 2008 and comprises 14 partners – four in France (central government, Nord-Pas de Calais region, Département du Nord and the Urban Community of Lille Métropole) and 10 in Belgium (the federal government, region of Flanders, the French-speaking Community, provinces and joint municipal authorities). Equally important was the establishment in the 1990s of the **Transmanche Euroregion**, comprising the English county of Kent, the French Nord-Pas de Calais region and Belgium, in a network useful for identifying cooperation projects, thus maximising the capacity to take action in the EU's 2007–2013 programming period.

— **Bilbao Metropoli 30**: The process of revitalising the Bilbao metropolitan area was launched in the early 1990s with a public-private partnership involving over 80 public and private bodies, over 30 associated bodies and 17 international networks. It was based on a joint strategic plan and a shared vision of the territorial, economic, social, environmental and cultural development needed to transform the metropolitan area – and by extension the entire Basque Country – into one of the most advanced and competitive areas in Europe.

— **ALSO – Marche region**: The ALSO project (Achievement of Lisbon and Gothenburg Strategy Objectives) has been developed by Italy's Marche region, together with numerous partners, including local and regional authorities, development agencies and universities from various EU countries, in the context of the INTERACT programme. Its ultimate aim is to orient territorial cooperation towards achieving the objectives of the Lisbon and Gothenburg Strategies.

— **Metropolis Hamburg – interregional cooperation**: Partnership between the city of Hamburg and the regions of Lower Saxony and Schleswig-Holstein, based on voluntary cooperation between three federal states on both sides of the river Elbe.

— **Alps-Mediterranean Euroregion (France – Italy)**: This Euroregion comprises three Italian regions (Liguria, Piedmont and Valle d'Aosta) and two French regions (Provence-Alpes-Côte d'Azur and Rhône-Alpes). It is aimed at close cooperation on increasing exchanges in common areas of competence, so as to strengthen ties between the respective communities in the political, economic, social and cultural spheres.

— **Ister-Granum**: This Euroregion is the first EGTC in central Europe. Recently formed, though based on previous cooperation schemes, the Ister-Granum Euroregion incorporates 47 local authority areas in Hungary and 39 in Slovakia. This new EGTC has about 20 joint projects in the pipeline, specifically in the fields of health systems and medical care, IT and media, tourism, and integrated transport infrastructure, particularly regarding the Danube. It is based in Esztergom, Hungary and provides for the participation of local and regional authorities solely and not of central government.

— **Baltic Euroregion**: This partnership between the regions grouped around the Baltic Sea has existed since 1998. For the 2007–2013 programming period, the European Commission has approved EUR 75 million in financing for this Euroregion which henceforth includes parts of Poland, Sweden, Germany, Denmark and Lithuania. The Euroregion's objective is to boost sustainable development and the economic competitiveness of its constituent regions.